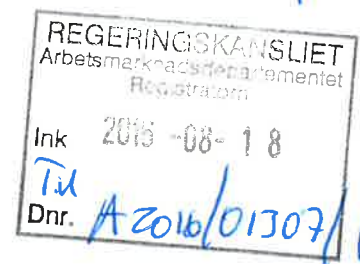

Arbetsmarknadsdepartementet
Regeringskansliet

Ink. med e-post

Yttrande över förslag till nytt ersättningsystem för mottagande av ensamkommande barn och unga

Örnsköldsviks kommun är inte utsedd som remisskommun men anser att frågan är viktig såväl ur ett barn- och ungdomsperspektiv som ur ett ekonomiskt perspektiv. Örnsköldsviks kommun ställer sig bakom Sveriges kommuner och landstings yttrande (dnr 16/03623) och Ånge kommuns remissvar men vill också särskilt yttra oss över några delar i innehållet i promemorian.

Återkommande hänvisning till kommunernas drivkrafter vid placeringar avseende ekonomisk styrning

Det är endast drygt ett år sedan vi stod inför den stora ökningen av antalet ensamkommande barn som engagerat kommunens förvaltningar och som inneburit stora utmaningar för att kunna möta de ensamkommande barnens behov av trygghet, säkerhet, skolgång m.m. Behov av lokaler som på kort tid skulle anpassas till en verksamhet med stora krav på innehåll och personalrekrytering. Inom socialtjänstens myndighetssida är det väl känt att det varit svårare än tidigare att rekrytera socialsekreterare. Det var ett stort steg från att ha haft ett avtal på 32 ungdomar per år till att ta emot ca 7-8 ungdomar i veckan juli-december 2015 vilket innebar att boendesidan inte hann med, det fanns inte egna familjehem att tillgå och HVB- och familjehemsrekryterares fokus blev att hitta boenden externt som motsvarade behovet för våra ungdomar. Detta resulterade självklart i att det inte var möjligt att hinna utreda helt individuellt som lagstiftning anger, än mindre hinna med uppföljningar. Det blir i det sammanhanget märkligt att ta del av utredarens återkommande skrivning om att ekonomin är kommunernas drivkrafter att förlänga placeringar för ungdomar efter 18 års ålder.

Det blir än märkligare att utredaren därtill med barnperspektivet som utgångspunkt föreslår att ersättning nu ska differentiera efter ålder och inte behov. Enligt JO 4860-2013 framgår att när Migrationsverket anvisat en ensamkommande ungdom till kommunen så är det kommunens ansvar och normaliseringsprincipen som ska gälla dvs. att samma regler och sociala omvårdnadssystem bör gälla för ensamkomma flyktingbarn precis som för alla barn som vistas i Sverige. Här utgår vi från att JO också avser att socialtjänsten även fortsättningsvis ska göra individuella bedömningar för unga upp till 20 år precis som i övriga ärenden där behov kan se olika ut. Unga upp till 20 år kan också ha behov som skulle kunna vara större än vad ett stödboende kan ge men inte så stora så att kriterierna enligt LVU bedöms vara tillämpliga. Det skulle i praktiken innebära att kommunerna själva får stå kostnader däremellan eller erbjuda mindre stöd än behov. Det kan inte heller på något sätt vara rimligt att Migrationsverket ska göra bedömningar avseende kriterier som rör LVU-vård eller inte.

Det stora trycket som skapades under slutet av 2015 tvingade också landets kommuner att teckna avtal över längre perioder. Detta för att över huvud taget kunna erbjuda tak över huvudet för de barn som kom. I och med det nya förslaget kommer kommunerna att få ta dessa kostnader under en lång tid utan ersättningar från staten.

Ersättning för vissa särskilda kostnader 2.1.3

Utredaren hänvisar till kommunens möjlighet att ersättas för särskilda initiala kostnader för mottagande av nyanlända dvs. för ankomstår och för de tre efterföljande kalenderåren. De senaste åren har kommunen ersatts med mellan 60 till 80 procent av dessa kostnader. Det har i samtliga fall ersatt placeringskostnader. Det har inte ersatt socialsekreterarnas utredningsarbete i dessa familjer som av naturliga skäl är mer tidskrävande bland annat pga. språksvårigheter. Det har inte heller ersatt öppenvårdskostnader.

En än större kostnad som belastar kommunerna idag är ersättningen för de initiala kostnaderna för ekonomiskt bistånd. Här har kommunen ersatts för försörjningsstöd en månad medan det i praktiken tagit mellan 3-5 månader innan den nyanlände fått sin första etableringsersättning. En kostnad som uppgår till flera miljoner för Örnsköldsvik

kommun där det dessutom inte utgår någon ersättning för den handläggning som sker inom försörjningsstöd.

Utredaren föreslår att generellt lotsa unga 18-åriga ensamkommande till försörjningsstöd på ett sätt som idag inte sker när det rör andra ungdomar något som i vår mening inte är förenligt med socialtjänstlagens intentioner. Förslaget kommer inte heller på sikt att minska vare sig kommunens eller statens kostnader. Att utreda, bedöma och följa upp beslutade insatser är också ett arbete som handläggare inom försörjningsstöd genomför enligt gällande lagstiftning och allmänna råd om handläggning och dokumentation.

Avslutningsvis

Det är rimligt att ersättningssystemet ses över och att skattemedel används på ett kostnadseffektivt sätt. Rent generellt är dock vår bedömning att förslaget till stora delar saknar en koppling till sociallagstiftningen och de krav som under åren ökat på kommunerna vad gäller att utreda, planera och följa upp placerade barn och unga. Ett ersättningssystem med föreslagna nivåer, som utgår från ålder och huruvida det finns LVU-kriterier eller inte, är i vår mening inte i samklang med individuella bedömningar enligt socialtjänstlagen. I vart fall inte om det är tänkt att staten ska täcka kommunens kostnader för ensamkommande barn och ungas individuella behov.

För övrigt anser vi att förslaget i sin helhet ger en förenklad bild av en komplex situation där kommunerna ställdes inför svåra utmaningar under hösten 2015 där vi försökte hitta lösningar för att nå ett gott mottagande och en god kvalitet för alla de ensamkommande barn och ungdomar som anlände till vår kommun.

Humanistiska nämnden

Eva B Selling
Ordförande